

β' τόμος

λατινικά

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Σειρά: Γενικό Λύκειο – Θεωρητικές Επιστήμες
Λατινικά Γ΄ Λυκείου – Θεωρητική Κατεύθυνση, Β΄ Τόμος
Ειρήνη Καϊάφα – Ελένη Τσαμίλη

Υπεύθυνος Έκδοσης: Θεόδωρος Πενέσης
Γλωσσική Επιμέλεια: Κυριάκος Εμμανουηλίδης
Σχεδιασμός Εξωφύλλου: Ιάκωβος Γαβαλάς

E-mail συγγραφέα: frini33@yahoo.gr

Copyright 2008 ©:

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΥΚΑΜΙΣΑΣ, Ειρήνη Καϊάφα – Ελένη Τσαμίλη
για την ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο

SET: 978-960-98071-6-6
ISBN: 978-960-98071-8-0

Απαγορεύεται η με οποιονδήποτε τρόπο, μέσο και μέθοδο αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, μετάφραση, διασκευή, θέση σε κυκλοφορία, παρουσίαση, διανομή και η εν γένει πάσης φύσεως χρήση και εκμετάλλευση του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμηματικά καθώς και της ολικής αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου (στοιχειοθεσίας, σελιδοποίησης κ.λπ.) και του εξωφύλλου του σύμφωνα με τις διατάξεις της υπάρχουσας νομοθεσίας περί προστασίας πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων περιλαμβανομένων και των σχετικών διεθνών συμβάσεων.

Σωτήρος και Αλκιβιάδου 132, Τ.Κ. 18535 Πειραιάς
τηλ: 210 4112507, fax: 210 4116752
url: www.poukamisas.gr, e-mail: publications@poukamisas.gr

Κάθε αντίτυπο φέρει την υπογραφή ενός εκ των συγγραφέων

ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΪΑΦΑ – ΕΛΕΝΗ ΤΣΑΜΙΛΗ

β' τόμος

λατινικά

Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η αφορμή για τη συγγραφή του συγκεκριμένου βοηθήματος γεννήθηκε από προβληματισμούς που αναδεικνύονται κατά τη διδασκαλία των Λατινικών στη θεωρητική κατεύθυνση της Γ΄ Λυκείου. Προβληματισμοί που σχετίζονται με τη διαπραγμάτευση γραμματικών φαινομένων αλλά, κυρίως, με τη διδασκαλία συντακτικών φαινομένων και τη διαμόρφωση μιας ορισμένης μεθοδολογίας που θα διευκολύνει τους μαθητές στην κατανόησή τους. Γι' αυτόν το λόγο μπορεί τόσο να συμβάλλει σημαντικά στη μελέτη των μαθητών όσο και να λειτουργήσει επικουρικά στη διδασκαλία του μαθήματος από τους καθηγητές.

Συγκεκριμένα, η θεωρία της λατινικής γραμματικής δεν περιορίζεται σε κανόνες αλλά περιλαμβάνει πίνακες με την υποδειγματική κλίση ρημάτων (ανώμαλα, ελλειπτικά, αποθετικά, ημιαποθετικά, 3ης συζυγίας σε -io), ουσιαστικών, επιθέτων, αντωνυμιών.

Επιπλέον, παρατίθενται κατάλογοι ρημάτων με την επιδίωξη να συμβάλλουν θετικά στην προσπάθεια των μαθητών να οργανώσουν τη μελέτη των κειμένων.

Επιπρόσθετα, οι λύσεις των ασκήσεων γραμματικής και συντακτικού που περιέχονται στο συγκεκριμένο βοήθημα βασίζονται στη συνθετική ικανότητα του μαθητή όχι μόνο να κατανοεί ορισμένους κανόνες αλλά και να τους συνδυάζει για την αντιμετώπιση ζητημάτων κατά την εξέταση των κειμένων.

Με αυτή τη σκέψη είναι διαμορφωμένα και τα κριτήρια αξιολόγησης, ώστε η προσπάθεια των μαθητών να είναι αποδοτική αλλά να διευκολύνεται και το έργο του καθηγητή.

Αναλυτικότερα, η δομή του βοηθήματος στηρίζεται στις ακόλουθες ενότητες:

- Το κείμενο στα λατινικά αραιογραμμένο, ώστε να διευκολύνεται η συντακτική αναγνώριση των όρων του.
- Η μετάφραση του λατινικού κειμένου σύμφωνα με την ορθή συντακτική σειρά των όρων του.
- Γραμματική αναγνώριση των λέξεων του κειμένου.
- Συγκεντρωτικοί πίνακες με τα ονόματα, τις αντωνυμίες, τα επιρρήματα και τους αρχικούς χρόνους των ρημάτων του κειμένου.
- Κλίση συνεκφορών και ουσιαστικών που παρουσιάζουν ιδιομορφία κατά το σχηματισμό τους.
- Κλίση μετοχών, επιθέτων, αντωνυμιών, αριθμητικών.
- Χρονικές και εγκλιτικές αντικαταστάσεις ρημάτων και ρηματικών τύπων.
- Παραθετική αντικατάσταση επιθέτων και επιρρημάτων.
- Σχηματισμός ονοματικών και ενεργητικών τύπων των ρημάτων.
- Συντακτική αναγνώριση των λέξεων του κειμένου.
- Δικαιολόγηση της εισαγωγής, εκφοράς και συντακτικού ρόλου των δευτερευουσών προτάσεων σύμφωνα με τους κανόνες της ακολουθίας των χρόνων.
- Θεωρία (γραμματικής και συντακτικού) του κειμένου που συνοδεύεται από μεθοδολογία για τα συντακτικά φαινόμενα και εφαρμογή της σε συγκεκριμένα παραδείγματα από το κείμενο.
- Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου.
- Απαντήσεις στις επαναληπτικές ασκήσεις του σχολικού βιβλίου.
- Προτεινόμενες ασκήσεις γραμματικής και συντακτικού.
- Κριτήρια αξιολόγησης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	5
Περιεχόμενα	7

Μάθημα XXXVI **13**

Κείμενο - Μετάφραση	14
Γραμματική αναγνώριση	15
Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	22
Συντακτική ανάλυση	28
Θεωρία κειμένου	33
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	36
Προτεινόμενες ασκήσεις	37

Μάθημα XXXVII **41**

Κείμενο - Μετάφραση	42
Γραμματική αναγνώριση	43
Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	50
Συντακτική ανάλυση	57
Θεωρία κειμένου	65
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	67
Προτεινόμενες ασκήσεις	69

Μάθημα XXXVIII **72**

Κείμενο - Μετάφραση	73
Γραμματική αναγνώριση	74

Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	79
Συντακτική ανάλυση	86
Θεωρία κειμένου	90
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	93
Προτεινόμενες ασκήσεις	95

Μάθημα XXXIX

98

Κείμενο - Μετάφραση	99
Γραμματική αναγνώριση	100
Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	107
Συντακτική ανάλυση	114
Θεωρία κειμένου	123
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	127
Προτεινόμενες ασκήσεις	129

Μάθημα XL

131

Κείμενο - Μετάφραση	132
Γραμματική αναγνώριση	133
Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	138
Συντακτική ανάλυση	144
Θεωρία κειμένου	149
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	151
Προτεινόμενες ασκήσεις	152

Μάθημα XLI

155

Κείμενο - Μετάφραση	156
Γραμματική αναγνώριση	157
Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	165
Συντακτική ανάλυση	172
Θεωρία κειμένου	179
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	181
Προτεινόμενες ασκήσεις	183

Μάθημα XLII **186**

Κείμενο - Μετάφραση	187
Γραμματική αναγνώριση	188
Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	193
Συντακτική ανάλυση	198
Θεωρία κειμένου	204
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	208
Προτεινόμενες ασκήσεις	209

Μάθημα XLIII **212**

Κείμενο - Μετάφραση	213
Γραμματική αναγνώριση	214
Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	222
Συντακτική ανάλυση	229
Θεωρία κειμένου	235
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	238
Προτεινόμενες ασκήσεις	240

Μάθημα XLIV **243**

Κείμενο - Μετάφραση	244
Γραμματική αναγνώριση	245
Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	251
Συντακτική ανάλυση	257
Θεωρία κειμένου	265
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	267
Προτεινόμενες ασκήσεις	269

Μάθημα XLV **272**

Κείμενο - Μετάφραση	273
Γραμματική αναγνώριση	274
Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	281
Συντακτική ανάλυση	289
Θεωρία κειμένου	297

Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	299
Προτεινόμενες ασκήσεις	301

Μάθημα XLVI

304

Κείμενο - Μετάφραση	305
Γραμματική αναγνώριση	306
Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	313
Συντακτική ανάλυση	318
Θεωρία κειμένου	324
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	325
Προτεινόμενες ασκήσεις	327

Μάθημα XLVII

330

Κείμενο - Μετάφραση	331
Γραμματική αναγνώριση	332
Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	339
Συντακτική ανάλυση	346
Θεωρία κειμένου	353
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	355
Προτεινόμενες ασκήσεις	357

Μάθημα XLVIII

361

Κείμενο - Μετάφραση	362
Γραμματική αναγνώριση	364
Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	372
Συντακτική ανάλυση	381
Θεωρία κειμένου	388
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	394
Προτεινόμενες ασκήσεις	396

Μάθημα XLIX

400

Κείμενο - Μετάφραση	401
Γραμματική αναγνώριση	402

Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	407
Συντακτική ανάλυση	412
Θεωρία κειμένου	417
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	419
Προτεινόμενες ασκήσεις	421

Μάθημα L

424

Κείμενο - Μετάφραση	425
Γραμματική αναγνώριση	426
Επεξεργασία γραμματικών φαινομένων	431
Συντακτική ανάλυση	436
Θεωρία κειμένου	441
Απαντήσεις στις ασκήσεις του σχολικού βιβλίου	442
Προτεινόμενες ασκήσεις	443
Επαναληπτικές ασκήσεις	445
1ο Κριτήριο Αξιολόγησης	457
2ο Κριτήριο Αξιολόγησης	459
3ο Κριτήριο Αξιολόγησης	461
4ο Κριτήριο Αξιολόγησης	463
Απαντήσεις ασκήσεων (Γραμματική)	465
Απαντήσεις ασκήσεων (Συντακτικό)	472

ΜΑΘΗΜΑ XXXVI

LECTIO SEXTA
ET TRICESIMA

ΜΙΑ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΔΩΡΟΔΟΚΙΑΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Manius Curius Dentatus maxima frugalitate utebatur, quo facilius divitias contemnere posset. Die quodam Samnitium legati ad eum venerunt. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catio cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnites paupertatem eius mirati sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uteretur, vultum risu solvit et protinus dixit: «Supervacaneae, ne dicam ineptae, legationis ministri, narrate Samnitibus Manium Curium malle locupletibus impere quam ipsum fieri locupletem; et mementote me nec acie vinci nec pecunia corrumpi posse».

ΚΕΙΜΕΝΟ

*Manius Curius Dentatus
 utebatur maxima frugalitate,
 quo posset facilius
 contemnere divitias.
 Quodam die venerunt ad eum
 legati Samnitium.
 Ille praebuit se eis
 spectandum
 assidentem in scamno
 apud focum
 et cenantem
 ex ligneo catillo.
 Contempsit divitias
 Samnitium
 et Samnites mirati sunt
 paupertatem eius.
 Nam cum attulissent ad eum
 magnum pondus auri
 missum publice,
 ut eo uteretur,
 solvit vultum risu
 et protinus dixit:
 «Ministri supervacaneae,
 ne dicam ineptae,
 legationis
 narrate Samnitibus
 Manium Curium malle*

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ο Μάνιος Κούριος Δεντάτος
 ήταν πάρα πολύ ολιγαρκής,
 για να μπορεί ευκολότερα
 να περιφρονεί τα πλούτη.
 Κάποια μέρα ήρθαν σε αυτόν
 απεσταλμένοι των Σαμνιτών.
 Εκείνος παρουσιάστηκε σε αυτούς
 για να τον δουν
 καθισμένος σε σκαμνί¹
 δίπλα στη φωτιά
 και γευματίζοντας²
 από ξύλινο πιάτο.
 Περιφρόνησε τα πλούτη
 των Σαμνιτών
 και οι Σαμνίτες θαύμασαν
 τη φτώχεια του.
 Δηλαδή όταν είχαν φέρει σε αυτόν
 πολύ χρυσάφι³
 σταλμένο από το δημόσιο ταμείο⁴,
 για να το χρησιμοποιήσει,
 χαλάρωσε το πρόσωπο με γέλιο
 και αμέσως είπε:
 «Απεσταλμένοι της περιττής,
 για να μην πω ανόητης,
 πρεσβείας
 πείτε στους Σαμνίτες
 ότι ο Μάνιος Κούριος προτιμάει

Manius Curius Dentatus: Τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν πληθυντικό αριθμό, αφού αποτελούν κύρια ονόματα.

Manius Curius: Τα ουσιαστικά σχηματίζουν γενική ενικού σε -ii(i) και κλητική ενικού σε -i.

maxima: **θετικός:** magnus -a -um, **συγκριτικός:** maior -ior -ius, **υπερθετικός:** maximus -a -um / **επίρρημα:** magnopere (magno opere), **συγκριτικός:** magis, **υπερθετικός:** maxime

frugalitate: Ο πληθυντικός αριθμός δεν είναι σε χρήση, αφού το ουσιαστικό εκφράζει αφηρημένη έννοια.

utebatur: Το ρήμα, ως αποθετικό, δανείζεται από την ενεργητική φωνή 6 τύπους: μετοχή ενεστώτα και μέλλοντα, απαρέμφατο μέλλοντα, σουπίνο, γερούνδιο και υποτακτική μέλλοντα.

facilius: **θετικός:** facile, **συγκριτικός:** facilius, **υπερθετικός:** facillime

divitias: Το ουσιαστικό δε σχηματίζει ενικό αριθμό (plurale tantum).

posset: Είναι σύνθετο από το pot- και το sum. Οι περισσότεροι τύποι του σχηματίζονται όπως και του sum. Κάποιες, όμως, διαφοροποιήσεις υπάρχουν όταν το -t συναντά το -s ή το -f.

2. *Die quodam Samnitium legati ad eum venerunt*

die: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού dies, diei, αρσ. ε' → ημέρα

quodam: αφαιρετική ενικού αρσενικού γένους της αόριστης επιθετικής αντωνυμίας quidam, quaedam, quoddam → κάποιος -α -ο

Samnitium: γενική πληθυντικού του ουσιαστικού Samnites, Samnitium, αρσ. γ' → Σαμνίτες

legati: ονομαστική πληθυντικού του ουσιαστικού legatus -i, αρσ. β' → απεσταλμένος, πρέσβης

ad: πρόθεση + αιτιατική → σε, προς, για

eum: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της οριστικής αντωνυμίας is, ea, id → αυτός -ή -ό

venerunt: γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος venio, veni, ventum, venire (4) → έρχομαι

3. *Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit*

ille: ονομαστική ενικού αρσενικού γένους της δεικτικής αντωνυμίας ille, illa, illud → εκείνος -n -o

se: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της προσωπικής αντωνυμίας γ' προσώπου → τον εαυτό του

in: πρόθεση + αφαιρετική → σε

scamno: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού scamnum -i, ουδ. β' → σκαμνί

assidentem: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος assideo, assedi, assessum, assidere (2) → κάθομαι δίπλα

apud: πρόθεση + αιτιατική → σε, κοντά

focum: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού focus -i, αρσ. β' → φωτιά, εστία

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος → και

ex: πρόθεση + αφαιρετική → σε

ligneo: αφαιρετική ενικού αρσενικού γένους του επιθέτου ligneus -a -um, β' κλίσης → ξύλινος -n -o

catillo: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού catillus -i, αρσ. β' → πιάτο

cenantem: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της μετοχής ενεργητικού ενεστώτα του ρήματος cenare, cenavi, cenatum, cenare (1) → γευματίζω

eis: δοτική πληθυντικού αρσενικού γένους της οριστικής αντωνυμίας is, ea, id → αυτός -ή -ό

spectandum: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους γερουνδιακού του ρήματος specto, spectavi, spectatum, spectare (1) → κοιτάζω

praebuit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος praebeo, praebui, praebitum, praebere (2) → παρέχω, προσφέρω

Το ουσιαστικό είναι ετερογενές: στον ενικό κλίνεται ως αρσενικό, ενώ στον πληθυντικό απαντάται ως ουδέτερο.

ligneo: Το επίθετο δε σχηματίζει παραθετικά.

4. *Samnitium divitias contempsit et Samnites paupertatem eius mirati sunt*

Samnitium: γενική πληθυντικού του ουσιαστικού Samnites, Samnitium, αρσ. γ' → Σαμνίτες

divitias: αιτιατική πληθυντικού του ουσιαστικού divitiae -arum, θηλ. α' → πλούτη

contempsit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρή-

ματος contemno, contempsi, contemptum, contemnere (3) → περιφρονώ

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος → και

Samnites: ονομαστική πληθυντικού του ουσιαστικού Samnites, Samnitium, αρσ. γ' → Σαμνίτες

paupertatem: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού paupertas, paupertatis, θηλ. γ' → φτώχεια

eius: γενική ενικού αρσενικού γένους της οριστικής αντωνυμίας is, ea, id → αυτός -ή -ό

mirati sunt: γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου του ρήματος miror, miratus sum, (miratum), mirari (αποθετικό, 1) → θαυμάζω

divitias: Το ουσιαστικό δε σχηματίζει ενικό αριθμό (plurale tantum).

mirati sunt: Το ρήμα, ως αποθετικό, δανείζεται από την ενεργητική φωνή 6 τύπους: μετοχή ενεστώτα και μέλλοντα, απαρέμφατο μέλλοντα, σουπίνο, γερούνδιο και υποτακτική μέλλοντα.

5. *Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uteretur, vultum risu solvit et protinus dixit*

nam: αιτιολογικός σύνδεσμος → γιατί, διότι, δηλαδή

cum: χρονικός σύνδεσμος, συγκεκριμένα cum historicum-narrativum/ ιστορικός ή διηγηματικός → όταν

ad: πρόθεση + αιτιατική → σε, προς, για

eum: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της οριστικής αντωνυμίας is, ea, id → αυτός -ή -ό

magnum: αιτιατική ενικού ουδετέρου γένους του επιθέτου magnus -a -um, β' κλίσης → μεγάλος -n -o

pondus: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού pondus, ponderis, ουδ. γ' → βάρος

auri: γενική ενικού του ουσιαστικού aurum -i, ουδ. β' → χρυσάφι

publice: τροπικό επίρρημα → δημόσια

missum: αιτιατική ενικού ουδετέρου γένους της μετοχής παθητικού παρακειμένου του ρήματος mitto, misi, missum, mittere (3) → στέλνω [mittor, missus sum, mitti]

attulissent: γ' πληθυντικό υποτακτικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής του ρήματος affero (adfero), attuli, allatum, afferre → φέρνω, προσφέρω

ut: τελικός σύνδεσμος → για να

eo: αφαιρετική ενικού ουδετέρου γένους της οριστικής αντωνυμίας is, ea, id → αυτός -ή -ό

uteretur: γ' ενικό υποτακτικής παρατατικού του ρήματος *utor, usus sum, (usum), uti* (αποθετικό, 3) → χρησιμοποιώ

vultum: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού *vultus -us*, αρσ. δ' → πρόσωπο, όψη

risu: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού *risus -us*, αρσ. δ' → γέλιο

solvit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος *solvo, solvi, solutum, solvere* (3) → λύνω, χαλαρώνω

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος → και

protinus: χρονικό επίρρημα → αμέσως

dixit: γ' ενικό οριστικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής του ρήματος *dico, dixi, dictum, dicere* (3) → λέγω

magnum: θετικός: *magnus -a -um*, **συγκριτικός:** *maior -ior -ius*, **υπερθετικός:** *maximus -a -um* / **επίρρημα:** *magno opere* (*magno opere*), **συγκριτικός:** *magis*, **υπερθετικός:** *maxime*

auri: Το ουσιαστικό δε σχηματίζει πληθυντικό αριθμό, αφού αποτελεί όνομα μετάλλου.

attulissent: Ανώμαλο ρήμα. Οι τύποι που σχηματίζονται από το ενεστωτικό θέμα συγκόπουν: **α)** το συνδετικό φωνήεν -i μπροστά από το -s και το -t της κατάληξης, και **β)** το συνδετικό φωνήεν -e, όταν ακολουθεί -r. Προσοχή στο β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα → *affer*.

uteretur: Το ρήμα, ως αποθετικό, δανείζεται από την ενεργητική φωνή 6 τύπους: μετοχή ενεστώτα και μέλλοντα, απαρέμφατο μέλλοντα, σουπίνο, γερούνδιο και υποτακτική μέλλοντα.

dixit: Προσοχή στο β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα → *dic*.

6. *Supervacaneae, ne dicam, ineptae, legationis ministri, narrate Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperare quam ipsum fieri locupletem*

supervacaneae: γενική ενικού θηλυκού γένους του επιθέτου *supervacaneus*, -a, -um, β' κλίσης → περιττός -ή -ό

ne: τελικός σύνδεσμος → για να μην

dicam: α' ενικό υποτακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος *dico, dixi, dictum, dicere* (3) → λέγω

ineptae: γενική ενικού θηλυκού γένους του επιθέτου *ineptus -a -um*, β' κλίσης → ανόητος -η -ο

legationis: γενική ενικού του ουσιαστικού *legatio, legationis*, θηλ. γ' → πρεσβεία

ministri: κλητική πληθυντικού του ουσιαστικού minister, ministri, αρσ. β' → απεσταλμένος

narrate: β' πληθυντικό προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος narro, narravi, narratum, narrare (1) → αφηγούμαι

Samnitibus: δοτική πληθυντικού του ουσιαστικού Samnites, Samnitium, αρσ. γ' → Σαμνίτες

Manium Curium: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού Manius -ii(i) Curius -ii(i), αρσ. β' → Μάνιος Κούριος

malle: απαρέμφατο ενεστώτα του ρήματος malo, malui, -, malle → προτιμώ

locupletibus: δοτική πληθυντικού του ουσιαστικού locuples, locupletis, αρσ. γ' → πλούσιος

imperare: απαρέμφατο ενεστώτα ενεργητικής φωνής του ρήματος impero, imperavi, imperatum, imperare (1) → διατάζω

quam: επίρρημα → παρά

ipsum: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της οριστικής αντωνυμίας ipse, ipsa, ipsum → ίδιος -a -o

fieri: απαρέμφατο ενεστώτα του ρήματος fio, factus sum, fieri → γίνομαι

locupletem: αιτιατική ενικού του ουσιαστικού locuples, locupletis, αρσ. γ' → πλούσιος

supervacaneae: Το επίθετο δε σχηματίζει παραθετικά.

dicam: Προσοχή στο β' ενικό πρόσωπο προστακτικής ενεστώτα → dic.

ineptae: θετικός: ineptus -a -um, **συγκριτικός:** ineptior -ior -ius,

υπερθετικός: ineptissimus -a -um / **επίρρημα:** inepte,

συγκριτικός: ineptius, **υπερθετικός:** ineptissime

Manium Curium: Τα ουσιαστικά δε σχηματίζουν πληθυντικό αριθμό, αφού αποτελούν κύρια ονόματα. Σχηματίζουν τη γενική ενικού σε -ii(i) και την κλητική ενικού σε -i.

malle: Ανώμαλο ρήμα.

fieri: Ανώμαλο ρήμα. Λειτουργεί ως παθητικό του ρήματος facio, το οποίο, όμως, όταν είναι σύνθετο, σχηματίζει κανονικά την παθητική φωνή (interficio → interficior).

7. *et mementote me nec acie vinci nec pecunia corrumpi posse*

et: συμπλεκτικός σύνδεσμος → και

mementote: β' πληθυντικό προστακτικής (μορφολογικά πρόκειται για προστακτική παρακειμένου) του ρήματος *memini*, *meminisse* → θυμάμαι

me: αιτιατική ενικού αρσενικού γένους της προσωπικής αντωνυμίας α' προσώπου *ego* → εγώ

nec: συμπλεκτικός σύνδεσμος → ούτε

acie: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού *acies*, *aciei*, θηλ. ε' → μάχη

vinci: απαρέμφατο ενεστώτα παθητικής φωνής του ρήματος *vinco*, *vici*, *victum*, *vincere* (3) → νικώ [*vincor*, *victus sum*, *vinci*]

nec: όπως παραπάνω

pecunia: αφαιρετική ενικού του ουσιαστικού *pecunia* -ae, θηλ. α' → χρήματα

corrumpi: απαρέμφατο ενεστώτα παθητικής φωνής του ρήματος *corrumpo*, *corrumpi*, *corruptum*, *corrumpere* (3) → διαφθείρω [*corrumpor*, *corruptus sum*, *corrumpi*]

posse: απαρέμφατο ενεστώτα του ρήματος *possum*, *potui*, -, *posse* → μπορώ

mementote: Ελλειπτικό ρήμα. Η προστακτική *memento*–*mementote* είναι μορφολογικά προστακτική παρακειμένου (η μόνη που διασώθηκε) με σημασία ενεστώτα. Σχηματίζεται αναλογικά με την προστακτική μέλλοντα.

acie: Το ουσιαστικό σχηματίζει στον πληθυντικό αριθμό μόνο τις όμοιες πτώσεις (ονομαστική, αιτιατική, κλητική).

pecunia: Το ουσιαστικό, ως περιληπτικό, δε σχηματίζει πληθυντικό αριθμό. Μπορεί, όμως, να κλιθεί και στον πληθυντικό διατηρώντας την ίδια σημασία.

posse: Είναι σύνθετο από το *pot-* και το *sum*. Οι περισσότεροι τύποι του σχηματίζονται όπως και του *sum*. Κάποιες, όμως, διαφοροποιήσεις υπάρχουν όταν το -t συναντά το -s ή το -f.